

Bygg- och miljönämnden,
Norrtälje kommun

Tillsyn enligt lag om tobak och liknande produkter – rökfria miljöer, Norrtälje kommun

Länsstyrelsens beslut

I bedömningen utgår Länsstyrelsen från en skala; *utan anmärkning, brist, kritik och allvarlig kritik*. Länsstyrelsen kan även lyfta olika *förbättringsområden* i verksamheten.

Länsstyrelsen har uppmärksammat följande *brist*:

- Det saknas information på kommunens hemsida om vilka de rökfria miljöerna är samt hur allmänheten kan vända sig till kommunen med klagomål om rökförbudet inte efterlevs.

Länsstyrelsen har även uppmärksammat följande *förbättringsområden*:

- Länsstyrelsen ser positivt på om nämnden kan återuppta den samverkan vid tillsyn av skolor som tidigare fanns med kommunens ANDTS-samordnare.
- Ett register över övriga rökfria miljöer kan upprättas. En sammanställning av de platser som ingår i kommunens tillsynsansvar enligt LTLP får anses skapa bättre förutsättningar att kunna bedriva en ändamålsenlig tillsyn.
- En tillsynsplan eller annat styrdokument för tillsyn av rökfria miljöer skapar bättre förutsättningar för en effektiv och ändamålsenlig tillsyn.

Länsstyrelsen bedömer att bygg- och miljönämnden i övrigt följer lagstiftningen i de delar som granskats.

Ärendet avslutas.

Bakgrund till tillsynen

Med stöd av 7 kap. 2 § lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter (LTLP) har Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) genomfört tillsyn av bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun den 18 oktober 2024.

Länsstyrelsens handläggning

Tillsynen genomfördes i form av ett digitalt möte av Länsstyrelsens tillsynshandläggare Tim Ejdeskog och Tomas Brink. Deltagande från nämnden var miljö- och hälsoskyddschef och två miljö- och hälsoskyddsinspektörer.

Inför tillsynen har Länsstyrelsen skickat ut en enkät som besvarats av nämnden. Nämnden har även skickat in dokument rörande verksamheten i form av checklista för tillsyn samt en handlägningsrutin. Länsstyrelsen har även granskat nämndens delegationsordning och kommunens hemsida.

Vid tillsynsmötet fördes ett samtal med chef och inspektörer om nämndens tillsynsverksamhet. Enkät svar, hemsidan, övriga dokument och samtalet ligger till grund för detta beslut.

Utredningen har kommunicerats till nämnden för faktagranskning den 21 oktober 2024. Nämnden har den 8 november 2024 meddelat att den inte har något att erinra.

Redovisning av tillsynen

Organisation

Bygg- och miljönämnden ansvarar för tillsyn av rökfria miljöer. Nämnden har avsatt 10% av en årsarbetskraft för tillsynen. Två miljöinspektörer på förvaltningen arbetar med tillsynen.

Övergripande styrdokument

Det finns ingen tillsynsplan eller annat styrdokument där det framgår hur mycket tillsyn av rökfria miljöer som ska utföras.

Av nämndens delegationsordning framgår att förvaltningsdirektören har rätt att fatta beslut om föreläggande eller förbud enligt LTLP.

Det finns en checklista med relevanta kontrollpunkter för tillsyn av rökfria miljöer på skolor.

Det finns en rutin för handläggning av tillsynsärenden gällande rökfria miljöer.

Det finns ingen information om rökfria miljöer på kommunens hemsida. Det finns ingen tydlig kontaktväg för allmänheten att lämna klagomål om det upplevs att rökförbudet inte efterlevs.

Nämnden har inget formaliserat register över befintliga övriga rökfria miljöer som exempelvis lekplatser, entréer eller inhägnade idrottsplatser. Det finns ett förslag om att implementera övriga rökfria miljöer i ett befintligt s.k. kartlager som används för att kartlägga övriga tillsynsobjekt som förvaltningen ansvarar för på miljöområdet.

Tillsyn

I kommunen finns det för närvarande 67 förskolor, 35 skolor (F-9) samt 4 gymnasieskolor. Under 2022 och 2023 har 32 respektive 34 tillsynsbesök genomförts. Hittills under 2024 har 35 tillsynsbesök genomförts. Tillsyn av högstadium och gymnasieskolor prioriteras och sker varje eller vartannat år. Tillsynen samordnas med övrig tillsyn inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Vid tillsyn av rökfria miljöer på skolor utgår inspektörerna från en checklista. Tillsynen dokumenteras alltid, skriftligen och vid behov med foton. Förvaltningen skickar ut en kontrollrapport till verksamheterna efter tillsynsbesöken.

Tillsyn av övriga rökfria miljöer är uteslutande klagomålsbaserad. Under de senaste åren har det inkommit ungefär ett klagomål från allmänheten per år.

Nämnden har fattat ett flertal beslut om förelägganden gentemot verksamheter p.g.a. brister kopplade till rökfria miljöer under de senaste åren. Besluten har skickats till Länsstyrelsen.

Tidigare (2020–2021) fanns samverkan med kommunens ANDTS-samordnare vid tillsyn av rökfria miljöer i skolor. För närvarande finns ingen kontinuerlig samverkan. Det finns en samverkan med alkoholhandläggare i Södra Roslagens Miljö- och Hälsoskyddsförbund avseende tillsyn av rökfria uteserveringar på serveringsställen. Vid eventuella brister rapporterar alkoholhandläggarna dessa till bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att nämndens tillsyn av rökfria miljöer i skolor och förskolor är tillräcklig. Länsstyrelsen konstaterar även att nämnden har fattat ett flertal beslut om förelägganden mot verksamhetsutövare när det påträffats brister kopplat till rökfria miljöer. Vidare finns en bra rutin och ändamålsenlig checklista för tillsyn. Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att tillsynsverksamheten i stort är välfungerande.

Övriga rökfria miljöer som exempelvis kollektivtrafik, entréer, lekplatser och inhägnade idrottsplatser är resursmässigt svåra att aktivt utöva tillsyn på. I det fall en kommun enbart bedriver klagomålsbaserad tillsyn av sådana områden får det anses vara en förutsättning att tillhandahålla information om var allmänheten ska vända sig med klagomål när det upplevs att rökförbudet inte efterlevs.

Nämnden har uppgett att den bedriver klagomålsbaserad tillsyn av övriga rökfria miljöer och att det inte utförs någon tillsyn på nämndens initiativ. Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att det inte finns någon information om rökfria miljöer på kommunens hemsida och att det saknas en tydlig kontaktväg för allmänheten att lämna eventuella klagomål på rökning som sker i miljöer som omfattas av rökförbudet. Vid Länsstyrelsens föregående tillsyn 2022 fanns inte heller någon information och detta lyftes i tillsynsbeslutet som ett förbättringsområde. En orsak till att det inkommit mycket få klagomål till förvaltningen kan sannolikt hänföras till att det saknas information och en tydlig kontaktväg på kommunens hemsida.

Med beaktande av att nämnden enbart bedriver klagomålsbaserad tillsyn av övriga rökfria miljöer, samtidigt som det saknas information och en tydlig kontaktväg på hemsidan, bedömer Länsstyrelsen att den klagomålsbaserade tillsynen i det närmaste är obefintlig. Det fåtal klagomål som inkommit till nämnden under de senaste åren får anses stödja den uppfattningen. Nämnden möjliggör inte för allmänheten att på ett enkelt sätt tillgodogöra sig information om rökfria miljöer eller att lämna klagomål. Länsstyrelsen bedömer att detta är en brist i tillsynsverksamheten.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Adli Assali med tillsynshandläggare Tim Ejdeskog som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tillsynshandläggare Tomas Brink medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Länsstyrelserna

Bilaga

Beslutsmeningar och värdeomdömen vid verksamhetstillsyn

Värdeomdömen

Brist

Ordet brist används för det som inte överensstämmer med lag, författning och föreskrift. Beroende på hur allvarliga bristerna är kan det ge kritik eller allvarlig kritik.

Kritik

De flesta brister leder till kritik. I o m att en brist används för det som inte överensstämmer med lag, författning och föreskrift, leder de flesta brister till kritik. Är det mindre allvarliga, enstaka brister kan det motivera att kritik inte ges.

Allvarlig kritik

Allvarlig kritik används med försiktighet. Det ska handla om uppenbara aktiva felaktigheter, dvs att kommunen gör fel systematiskt/medvetet. Det medför att allvarlig kritik är mer vanligt förekommande vid upprepade brister efter länsstyrelsens tillsyn på samma område (uppföljande tillsyn). Dock kan allvarlig kritik även ges genom en samlad bedömning av brister inom olika områden om bristerna är omfattande och allvarliga.